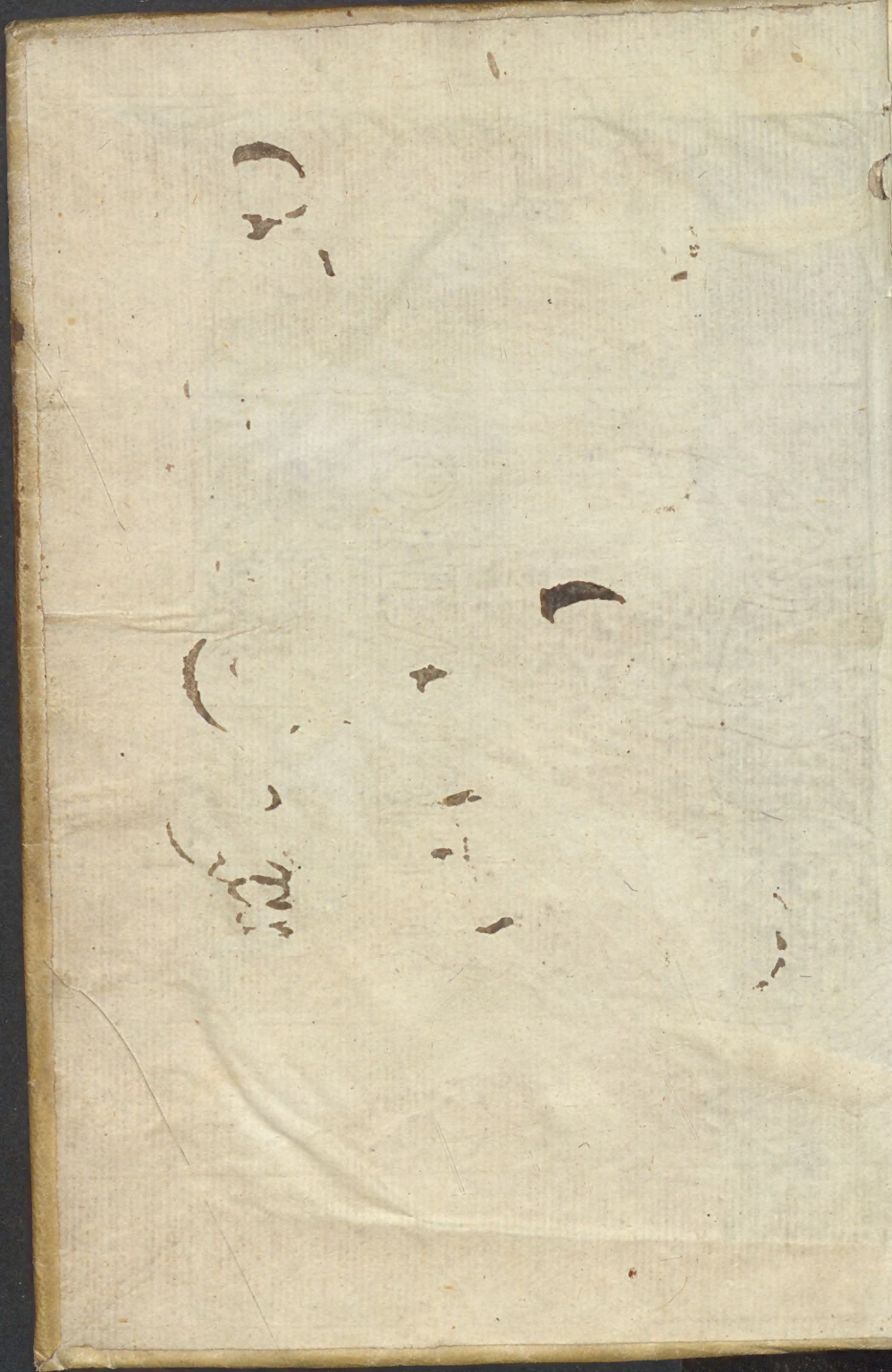

834/197

E

E

E

E

Con

Conlani

Conlama

E

E

E

F

F

331/197

Handwritten text in a cursive script, appearing to be a list or index of names. The text is written in dark ink on aged, yellowish paper. The names are arranged in two columns, with some names appearing to be written in a different hand or style than others. The names are: *John*, *James*, *Robert*, *Thomas*, *William*, *Richard*, *Henry*, *George*, *Edward*, *Charles*, *Francis*, *John*, *James*, *Robert*, *Thomas*, *William*, *Richard*, *Henry*, *George*, *Edward*, *Charles*, *Francis*. The names are written in a cursive script, with some names appearing to be written in a different hand or style than others. The names are arranged in two columns, with some names appearing to be written in a different hand or style than others.

8
ANIMADVERSIONES
IN LOGICAM

P. Francisci Jacquier
à D.D. JOANĒ ANTONO

Moreno Baquerizo

Regiæ Hispalensis Univer-
sitatis in Jure Civili

Doctore, Artium

Magistro, Philosophiæ

Professore, et in

Gratiâ Adolescentium,

habente Anno

MDLXXXVIII.

die

tate.

ANIMADVERSIONE
IN LOGICAM

P. F. TAVINISCI
à DD. JOANNE ANTONIO

MOTONO BARDUCIS

Magistri

stans in hunc

Doctore

Magistro

Magistro

Magistro

Magistro

MDLXXVIII

Real Privio

 R

Reliquum est, ut ea,
 quae Regalibus Northi Caroli III De-
 cretis sunt constituta: His enim sapien-
 tissime cavetur Magistris licere cunc-
 tis cum suis edoceant Facultates, ea
 his adungere, quae in Authoribus pre-
 ceptis dixerantur, cetera vero, quae
 turcis, et farragine involuta conspici-
 antur, sermone concubere simplici-
 ore; quo fiet, ut et discipline ipsae illu-
 stiores evadant, et Tyrones ad se sub-
 jecta rectius sint, atq. accuratius, in-
 structi. Quapropter ea, quae possimus,
 brevitate, ac perspicuitate, ita id effi-
 cere persequimur, ut a vobis jam cognita,
 missa; ignota vero, quae sunt
 manifesta facere
 curemus.

to es dicitur un homi

De Animadversio 1^a
De Ideis Universalibus Porphyrii

5. **Q**uinq̄ue sunt, si Porphyrio cre-
dimus, universales ideæ, Genus, nem-
pe, Species, Differentia, Proprium, et Acci-
dens: Genus attributum est universale,
pluribus specie differentibus conveniens,
ut animal: Triple p̄vulso distinguitur
supremum, medium, ac infimum; quod
nullum supra se habet, supremum, ut
res, quod supra, et intra se aliud agnos-
cit, medium, ut corpus; quod demum
aliud sub se non contineat genus, in-
firmum dicitur, ut animal. Sequitur
Species, quæ attributum est pluribus solo
differentibus numero, ut tota eorum es-
sentiâ, conveniens, ut homo. Species simi-
lites suprema nominatur, quæ supremo
generi, ut Ens; media, quæ medio, ut ani-
mal; infima denique, quæ infimo prout
me suspicitur, sicuti est homo; quæ ita
universalis existit, ut generis simul id-
em non patriatur.

6. Proxima est Differentia, quæ etiam
notio est universalis, quæ & pluribus

dicitur specie, aut numero. Differentia quæ
 cum rei alicujus quæritur essentia, ut
 vitalitas, quæ genus dividit, viventia,
speciem constituit; est etiam suprema,
media, ac infima; suprema, quæ genus
dividit supremum, ut existentia; me-
dia, quæ medium, ut vitalitas; infima,
 denique, quæ minimum genus partitur,
 ut rationalitas: Differentia igitur
suprema est generica, quæ genus su-
premum partitur, atque ita dein-
cep. Differunt autem genere, quæ in
 ipso non conveniunt, ut homo, et le-
pis. Specie differre dicuntur, quæ eodem
sub genere contenta essentia, et defini-
tione discrepant, e.g. homo, et equus.
Numero vero ea, differunt, quæ in
individua sunt ejusdem speciei, e.g. Petrus,
 et Antonius.

7. Individuum est, quod in plura, talita
quale ipsum est dividit nequit, quom-
modi est Aristoteles. Differentie indi-
viduam constituentes hæc sunt, quæ re-
quuntur; forma, figura, locus, no-
men, status, hæc, tempus, atque
individuales præterea vocantur, quia
individuum ita constituitur, ut cum alia
minime confundatur: Præterea differen-
tia essentialis dicitur, si ab attributo

{6}

essentiali; quemadmodum accidentaliter appella-
turus si ab accidenti nascitur. Primi ge-
neris ea est, quae inter hominem, et equum
invenitur ex rationalitate desumpta; re-
cundi vero ea nuncupatur, quae habetur
quos inter homines ratione albedinis.

Postremo differentia ultima nominatur,
si ipsa sola rem ab alia distinguit; si
autem recis non ultima nuncupari
solet.

8.

Ad Proprium veniamus, quod id est
est universalis essentialis secundarium
rei alicujus attributum attingens, ut
vivibilitas; quattuor modis vulgo acci-
pitur; primo, pro eo, quod soli speciei
convenit, sed non omni, v.g. esse medi-
cum: Secundo, pro eo, quod omni speciei
convenit, sed non soli, sicuti duos habe-
re pedes; Tertio, pro eo, quod soli, et om-
ni speciei convenit sed non semper,
v.g. loqui; Quarto, pro eo, quod omni, et
soli speciei convenit, et semper, ut fa-
cultas rasonandi; atque postremum
hocce illud est, quod quantum conve-
nit predicabile.

9.

Accidens dicitur notio etiam
universalis est, quae pluribus abesse,
v. l. adesse potest salva rei essentiali,
ut albedo; in qua certe a proprio dis-
crepat, quod rei inest necessarium. Du-

plex accidens distinguitur, Categoricum,
 scilicet, et Predicabile; superius illud est,
 quod categoriam constituit substantie op=
 portam; atque idcirco nequit absque
 subjecto consistere, v.g. color; inferius vero
 est, quod rei advenit jam constituta, et si=
 ne ipsa existere valet, v.g. vertic; ex quo
 patet quod sit in re utrumq. discriminis.

Duplex deinde esse solet, si Scholasticos
 audiamus, accidentis phisici acceptio, ita
 ut absolutum unum, modale vero aliud
 denotent; quorum primum absque
 subjecto naturaliter existere nequit,
 posse tamen mirabiliter, divina, scilicet,
 operante virtute, reantur, ut evenire,
 ajunt, in venerabili Eucharistia. Accra=
 mento consecratione panem, atq. maz=
 zantibus ibi panis, et vini accidentibus;
 cum vero modale sit ejus est naturae
 ut nullatenus absque subjecto esse va=
 let, ut curvitas in digito. Sit reconcio=
 nis philosophis sub Modi duobus
 tapat nomine venit utrumq.

quem a subjecto sepa=
 xam non posse,
 Deo etiam vo=
 lente, certum
 existima=
 runt.

Animadversio 2.^a De Prædicamentis.

10. Categoriæ, sive Prædicamenta sunt præcipua quædam sunt genera, quibus ea omnia, quæ de substantiâ singulari dici possunt attributa, continentur: Distinguntur à Prædicabilibus, in eo, quod prædicabilia attributa illa sunt, quæ continentur de rebus; prædicamenta vero classes quædam sunt, quibus res æquung^e attributa, locantur: Distinguntur etiam à Postprædicamentis, quia hæc ex mutua prædicamentorum combinatione nascuntur, v. g. Proximitas, quæ ex redeurante ipsiusque relationis ad tempus contrahit.

11. Sunt decem Scholasticis prædicamenta, Substantia, Quantitas, Relatio, Qualitas, Actio, Passio, Obi, Duratio, Situs, et Habitus. Substantia, est em per se subsistens, ut Corpus: Substantiæ proprietates tres sunt numero; prima, non habere contrarium; secunda, non recipere magis, aut minus; tertia, contrarium esse subjectum.

12.

Quantitas est id, quo res aliqua dicitur major, aut minor, equalis, aut ingualis alteri. Est duplex Continua, et Discreta; continua est cujus partes conjuncte sunt, v. g. digitus; discreta vero cujus partes simul tantum sunt bonae. Triplex quantitas, species est, linea, superficies, et corpus; linea est magnitudo longa tantum; superficies longa, et lata; corpus longa, lata, et profunda. Quantitas etiam tres numerantur proprietates; prima non suscipere magis, aut minus; secunda esse fundamentum equalitatis, v. inequalitatis; tertia contrario eorum.

13.

Qualitas id est, quo quales reddimus; quae in quattuor bimbres species distribuitur; in Stabilitum, nimirum, et dispositionem; Potentiam, et impotentiam; Passionem, et patibilem qualitatem; et Formam, et figuram. Stabilitum est qualitas difficile mobilis a subjecto; Dispositionis est qualitas facile mobilis a subjecto. Stabilitum est duplex acquiritur utrumque, inferius alter, superior dicitur, qui laboribus comparatur, ut habitus est philosophandi; inferius vero, qui a Deo infunditur, ut habitus fidei.

14.

Potentia est facultas ad ali-

quid à natura concessa, v.g. intelligendi vis in homine; que si languida sit impotentia audit. Pars est alteratio subiecti cito transiens, ut rubor ex ve-
 recundia; si autem diuturna sit sub-
 jecti alteratio patibili nominatur qua-
 litas, v.g. pallor ex temperamento. For-
 ma est intestinaxum partium ordo v.
 dispositio figuræ. Amūm exterior est
 rei compositæ & terminatio, quo fit, ut
 figuræ mutata forma remaneat, si
 namque tabula rotunda fiat quadra-
 ta figuram amittet, forma vero par-
 tiumve ordo relinquetur.

35. Qualitas similiter triplex habet
 sua proprietates. Prima est, ut eorum mul-
 te contrarias habeant alias, ut pravi-
 tas, et bonitas, si vero media sit qua-
 litas inter duas oppositas, ut viriditas
 respectu albedinis et nigredinis, nihil est
 oppositum reperire; atq. id etiam ap-
 paret in figuris Geometricis, in quibus
 quadratio etri distincta, non tamen cen-
 setur rotunditati ad versa, aut inimi-
 ca.

36. Altera est proprietates, ut intendi
 valeat qualitas et remitti, sic rem re
 candidiorum conspicimus; sed neque id
 omni est qualitati commune, non enim

est magis triangulum minus, quam ma-
 jor alterum. Postrema est proprietas,
 ut accidentarie similitudinis, alit' divini-
 litudinis existat fundamentum. Relatam
 nonnulli adiciunt, ut res, scilicet, inter se
 agant per qualitates.

57. Relatio requiritur, que est nihil aliud
 quam respectus, aut habitudo unius ad
 alterum, v.g. paternitas, et filiatas; que
 in rebus ipsis si inveniatur, realis vo-
 catur; si autem merite fiat, aut co-
 citatione, ut inter genus, et speciem
 rationis dicitur; quatuor in relatione
 sunt notanda; videlicet Subjectum, quod
 refertur ad terminum. Terminus ipse:
 fundamentum cuius sit inter ipsis rela-
 tio: ipseque terminus. Ordo, aut Reversus:
 Quoniam vero res nulla ad se-
 metipsam refertur relationis realis
 extrema non merite modo, sed re-
 distinguuntur. Quapropter, ut extre-
 ma illa simul naturalia sint, necesse
 est, ita ut unoposito, v. scilicet sublato altero
 eorum quoque ponatur, v. scilicet tollatur. Atque
 etiam ea sunt relationis propria,
 cuiusque

§. D. + Ultima est Actio, que

58. ejus est, quod agit exercitium; quod
 passivo vocabitur cum ad id, in quo re-
 cipitur refertur; quod si actio in se

in se ipſa peritur abſolvatur, ut cogita-
tio, immanem dicitur; ſi autem, recur,
ut virtio tranſiens eſt appellanda. De-
inceps Ubi eſt rei ad locum, quem occu-
pat, relatio. Quando autem rei eſt cum
tempore, quod interea habitus, comparatio.
Situr eſt partium coſpoſitio in loco partio,
ut ſeruo. Porro nemum Habitudo rei eſt
ad verter; quibus eſt induta, relatio.
Atque ſane Categoriarum decem ad duo
ſumma reducitur genera, ut Scholast-
ticis placet, Subſtantis unum, Accidentis
aliud, que ſub Entis categoria, reliqua-
rum, ſed ipſi exiſtimant, generaliori-
na continentur.

19.

Jam alia eſt ea ſuper re
Neotexicorum Philoſophorum Doctri-
na; hi namque exiſtimant ſeptem
duntaxat numeroſe eſſe Categorias,
trixtiorum illis verborum contineri ſolitas:

Mens, Mensura, Quies, Motus, Portio, Figura,

Sunt cum Materia unctarum exordia rerum.

Atque mentis nomine ſubſtantiam int-
elligunt cogitandi, ac volendi facultate, ob-
natur; materie vero ſubſtantiam ſolidam,
et extenſam; mensura, denique ſive quan-
titatis corpoream magnitudinem; mo-
tus a loco in locum tranſlationem;
quies rei in loco perſeverantiam;

figuram supra definitur; necnon paci-
tatem, quae nihil cum situ discrepat.

20. Aut septem utriusmodi categoriarum su-
premi volummodo duabus contineri anti-
trantur; quarum altera, Rei; alia vero
Modus appellatur: Prima spiritus, et cor-
poris complectitur; ad secundam vero et
corporis, ut superiores quinque, et spiritus,
cujusmodi sunt cogitationes, et volupta-
tes, modi revocantur: Duo tandem subve-
nia genera illa sub Rei categoria, om-
nium, et Precentiorum per multos iudicant,
amplissimam comprehenduntur: Atque
eorum, qui corporis spectant, modorum
duo sunt ipsa genera, primitivorum, vi-
delicet, unum, derivativorum alterum:
Primitivi dicuntur quinque illi, magni-
tudo, nimirum, figura, quies, motus, posi-
tura; idcirco quia ex illis quicumque in
corporibus accidentia reperiuntur em-
nant: Derivativi autem si sunt, qui e-
rioribus enascuntur in genera quinque
tributi, quinque pariter sensibus respon-
dentia. Sed de Categoriis sufficiant exposita.

21. Suis porro praedicamentis, quaedam
Aristoteles praemisit notiones, quarum ad
melionem eorum intelligentiam neces-
sarias iudicavit, earumque propterea
praedicamenta appellavit, cuiusmodi
sunt univocorum etquivocorum, et ana-

logorum nominum explicationes, aliquas
 loco opportuniore. Explicati categoriarum alia
 etiam subiungit, que Postpredicamenta vo-
 cavit, suntq. affectiones quaedam generales
 ex predicamentorum inter se compara-
 tione exorte, in quibus proximum locum
 obtinet oppositio, que relativa erit si ter-
 minorum unum ad alium referatur, ut
 pater ad filium: Contraria, si inter duo
 accidentia instituantur sub eodem posita
 genere, maxime tamen inter se dis-
 tantia, ut inter calorem, et frigus: Pri-
 vativa, que inter formam sit, seu
 realitatem, et eque privationem, ut in-
 ter visum, et cecitatem: Contradictoria
 demum oppositio inter ens est, et non
 ens, ut inter hominem, et non homi-
 nem.

22. Sequitur Prioritas, quod unum alio
 prius dicitur; atq. id erit tempore cum unum
 ante alterum existit, v. natum, ut Sol prior
 est lumine; v. existendi consecratione, ut Ari-
 mal prius est homine; v. ordine dignum, et
 dignitate, ut Dux prior est milite. Simili
 ratione fluxa sunt simul, v. posterora,
 tempore, v. natum, v. etiam divisione,
 cum species due idem genus partiuntur.
 Inter postpredicamenta etiam Motum alii
 recensent, et Modum habendi, que misce
 facimus de his aliis discessuri.

23. Et illic jam, Discipuli, que hucusq.

Modi

Figuratum

pariter.

Modi	Figuratum	pariter.
P. Aaa	Eaa	Iaa
aae	Peae	iae
Paai	caai	Piaai
aaa	Peag	iaa
aea	eca	ica
Paee	eee	ice
aei	eei	iei
aeo	eco	ico
aia	eia	iaa
aie	eee	iee
Paai	cii	iii
aio	Peio	ioo
asa	coa	ioa
aoe	coe	ioe
aoi	coi	ioi
Paoo	qoo	ooo

Quae litte-
rae sunt as-
signatae per-
fecti dicuntur.

Quae vero nu-
lla imperfecti
dicuntur.

intelligitis, clare patet ideas, ratione, objec-
torum spectatas, aut esse Substantivum,
aut Modorum, aut Relationum, atque
cuncta hec sub rei genere, ni fallor, com-
prehensa habentur: Res siquidem aut
existens est, aut possibilis; utraque aut
esse potest spiritalis, aut corporea: corpo-
rea corpus constituit, huicq. incorporea
rebusnat, et dicitur spiritus: Cum corpus
v^l est animatum, et constituit vivens; v^l
inanimatum apud anim. vivens, vivens
aut est sensitivum, et constituit animal,
aut insensitivum animali rebusnat:
Animal vero, v^l rationale, et et con-
stituit hominem, v^l irrationale, ut est
suntum: Homo deniq. sub se continet in-
dividua Petrum, Paulum cet.

22. Spiritalis si substantia est Div.
est perfectissima, ac sola independens ut
Deus; alia imperfecta ac dependens, quae
aut sua natura est completa, et vocatur
angelus, v^l est incompleta, quod ad cor-
pus intermedium, et a Deo destinata, et
utrumq. rationali appellatur: Modorum
differentie supra expositae quodammodo
manent; atq. etiam de relationibus neces-
saria, cavendum tamen est ne idem
relative cum relationum idem confun-
dantur; ille namque objecta represen-
tant aliquam habentia relationem, ut
idea Creatoris, et Creaturae, secunde vero
ipsae exhibent relationes, ut idea Creationis.

25.

Ultimo monendum est tres veluti
 lineas in ordine exposita apparere; quarum
 unam medianam generalem cum tota, et species
 subalterne continentem atque directam dici-
 tur: Duae vero aliae in quibus superio-
 rer, et inferiores differentie collo-
 cantur collaterales, et
indirecte appellari
 conveniunt.

Animadvertensio 3^a

De Terminis eorumque affectionibus.

26. Cum itaque cognitiones nostrae
 intus in mente lateant, forte per alia signa
 terminis et verbis ipsarum, aliis homini-
 bus patefacere cogimus, sic tamen, ut illi
 idem hae autem iudicis effereendis inveniunt:
 Est igitur terminus vox articulata ad
perceptionem, etque perceptam significan-
dam instituta: eorum autem genera
 notata, atque intellectu digniora ex-
 plicavimus.

27. Alius itaq. terminus Categori-
cus dicitur, qui per se metipsum, et ideam
et rem ipsam perceptam significat, ut, feri-
ma; Sicut categori-
cus verò ali-
si Categori-
cus con-
notatur, nullo
modo, v. o.
nullus. Simplex deinde terminus vocatur,
qui uno; qui vero pluribus existit nomi-
nibus Compositus, v. Comple-
pus; illius con-
pus, hujus autem Deus Omnitatem exem-
pla sunt. Terminus pre-
terea Sub-
stantivus
est, qui rem significat, ut homo; qui vero
rei modificationem Ad-
jectivus, ut doctus.
Concretus appellatur, qui subjectum offert
formam aliquam affectum, et dixit; si vero
formam duntaxat veluti a subjecto re-
natam representet, ut dixit et constit-
tur nominatus.

28. Terminus in super ille est, qui rem
definite significat, ut prudentia; si vero
nihil ostendit determinate, et non pruden-
tia, Infinitus audit. Superest cellebrissima
termini distributio in Univocum, Convocum,
et Analogum, quorum aliis mentionem
me fecisse memini. Primus ille nuncupa-
tus, qui multi, ob eandem venitur ratio-
nem rebu; trivocatus, ut homo; equi vocis
autem contra, qui pluribus significatio-
ne vane diversa inditur rebu; v. g. ca-
nis, quo domesticum animal, quidam
etiam plures, atque coeleste rationum
illud, quod Astronomi vocant Caniculam,

indignitatis.

29.

Restat Analogue, quem aut attributio-
nis, aut proportionis denominant; superior ut,
 qui multis eo eandem rationem modo tamen
cuique diverso rebus tribuitur, ut sanum, qui
 terminus homini applicatur, ut sanitatis sub-
 jecto; medicinae uti sanitatis causa; bulvi dñum
 tanquam ejusdem sanitatis signo: Inferior vero,
 qui multis certis rebus, atq. diversis de ra-
tionibus imponitur, modo tamen eodem, v.g. ca-
 put, quod supremis et hominis, et montis parti
 tribuitur, quae res sunt diversissimae. At ecce
 vobis & terminis praecipua; quae vero ipso-
 rum affectiones appellant, accipitote.

30.

Septem ex numero à Logis affe-
 xunt; Suppositio, membrè, Status, Amphiatio, Res-
tutio, Distractio, Alienatio, et Appellatio;
Suppositio acceptio est termini pro se ipso
 et materialis vocatur, ut homo est vox bi-
 sillabas; vel pro idea, re, quam exprimet,
 ut homo est rationalis, et formalis dicti-
 tatur; atq. haec distractiva, si pro omni-
bus, et singulis; copulata vero si pro om-
nibus conjunctim accipitur, erit appe-
 llanda. Status termini est acceptio pro
tempore copula significato, ut deambu-
 lant tacet. Amphiatio acceptio est termini

pro quovis tempore, ut Rex imperat.
Restrictio vero termini est positiva
assumptio, ita ut esse extensio limi-
retur, ut Rex Carolus imperat.

24.

Distractio similiter acceptio est
termini pro tempore ad eo, quod co-
puta demonstrat distincto, ut si illa refe-
xamus Scripturę Sancę verba, ceci-
vident, sundi audiunt, claudi ambu-
lant. Alienatio termini est trans-
tatio a propria ad impropriam
significationem vive metaphoricam, ut
homo pictus est pulcher. Appellatio
postremum applicatio est significati-
termini unius ad significatum al-
terius eq. Isaacus Newtonus est mag-
nus Philosophus, ubi magnum supra
philosophum appellat. Atque applica-
tio ea si formę respectu fiat forma-
lis; si vero materie, materialis ap-
pellatio dicitur, et est; nem quidem
exemplo. panem; pictus est philo-
sophus, qui terminus in subjectum
non vero picturę autem cadit: Si
vero dicitur, philosophus est panis e
in formali terminus appellat estq.
propterea formalis hec; illa
vero materialis appella-
tio censenda.

Animadversio 4.^a

Sive brevis tractatus de
DISCURSU.

am vero de Practicinatione dictuxi, is exit, quem admodum, in coeteris, ordo servandus, ut ea tradamus duntaxat, quae aut ab Authore repeti non possunt, aut in ipso debita non habentur perspicuitate. Quo autem omnis vitetur confusio de Discursus naturam primum; de argumentationum multiplici diversitate, deinde; de ipsorum Theoria, ac principibus partibus; de fallaciis quibus sepe decipiuntur portae tum sexmo nobis exit habi-
TURUS.

De Discursus Naturâ.

1. Est ergo Discursus, aut Prædicatio mentis actus, quo ex duobus judiciis, idem communem habentibus, textum colligitur; quare si mente spectamus omnem hominem esse sensibilem, hominem & Petrum esse animadvertimus; ipsum statim, ac necessario sensibilem esse colligimus: Quod si postremo cum superioribus judiciis conexio sit nulla, nullam pariter futuram esse consequentiam compertiemus; etsi consequentiam fortasse veniri relinquantur, ut illius me vos docuisse meminisse, et eo, quod sequitur, exemplo sit manifestum: Omnis homo est intelligens; Didacus autem est homo; ergo corpus est exterrum.

2. Jam tria esse in Prædicatione judicia videtur, quorum prima duo, quod præcedant, et præcedentia, tertium vero quod sequatur Consequentem appellat; atque id falsum exit, aut verum, sicuti bona, aut mala dicetur consequentia, juxta textum cum duobus primis judiciis connexionem. Exer similitex, quamvis plures appareant, in Prædicatione esse ideas, quarum duas cum textum comparatis, ut detegatur convenientia, aut discorvenientia, ipsarum deinde con-

junctionem, sive comparationem inter se
 aperte committunt, quod solimmodo inten=
 dimur rationatione quâcumque. **I**
 At Discursus ratiocanti
 vidimus huius inter=
 pretem adquemen=
 rationem videri
 mur.

De variis Argumentationum speciebus.

3. **E**t ipsius Argumentatio oratio cons=
 tant terminis, propositionibusque tribus,
 quarum tertia educatur ex superioribus;
 atque primæ duæ, premissæ, Antecedentes;
 et hæc etiam, sive Propositio; secunda
 vero Assumptio aut Assumptio, ut scilicet,
 vocari solent; tertia vero Consequens,
Conclusio, et Complexio, ob eam, scilicet,
 quam attulimus; cum de discursu egi=
 mus, rationem: Argumentationum
 autem species nullæ habentur, tot, vi=
 delicet, quot ratiocinia effici mente po=
 ssumt, ear ipsius persequamur.

4. Atque ut exordiamur; Exemplum
argumentatio est, in quâ ex iniquitate

singulare aliud colligitur propter simili-
tudinem; ut si dicatur Deus Magdalene
perrexit penitentiam agenti: Peris ergo
perrexit penitenti. Inductio alia est species
argumentandi, qua universon colligitur,
quod de singulis est affirmatum, alit ne-
gatum inferriobus; exemplo rem pan-
dimus; Sulcar est Sanctus, Joannes, Alex-
ander, ac Mattheus; omnes igitur Ewange-
liste sunt Sancti. Perfecta siquidem In-
ductio est si cuncta referantur sin-
gularia; recur autem incompleta, ac
imperfecta nominatur: Itis ad extre-
mum notate, ipsam inniti principiis:
Quod singulis convenit individuis, id ip-
sium sue conquisit species: Quod autem
species cuivis, generi suo: Quodq. partibus
singulis, suo toto: Atque argumen-
tatio hec rerum existit Phisicarum
maxime propria.

5. Sequitur Enthymema, argumenta-
tio siquidem ea, que duabus explicatur
propositionibus, altera in mente retenta;
v.g. Imne vitium est luxpe; ergo fugien-
dum; ubi propositio hec, aut huic similis re-
ticetur, aut luxuria est vitium; qua,
expleta, ac completa evadet argumen-
tatio. Altera argumentatio Soliter di-
citur, que accidit est, ut ita dicam,
proportionum ita ordinatarum, ut

unius predicatum sit continuo subjec-
tum alterius, donec primi subjectum cum
postremo attributo conjugatur: e.g. Petrus
 robore, Antonium vincit, Antonius, Pau-
 lum; Paulus Franciscum; Franciscus Ja-
 cobum; Petrus igitur robore vincit Jaco-
 bum.

6. Venimus ad Epichemata, que ejus
 est nature argumentatio, in qua sive
utriusque, sive alterutri premissarum sua
adjungitur approbatio: Exemplo sit; om-
 nis substantia Spiritus est immortalis;
 est namque corruptionis, ac interitus ex-
 pectis; sic autem se habet hominis An-
 ima; est igitur ipsa immortalis. Ubi ba-
 tet prime propositioni suam recti appro-
 bationem.

7. Textea Dilemma argumenta-
 tio vocatur, in qua partes duę ita dis-
junctivam ordinantur propositione, ut quam-
que elegerit adversarius incommodum re-
quat: It si impiis nullam esse post
 mortem felicitatem, ita concludamus:
 Impii dum moriuntur, aut omnino pere-
 unt, aut eorum animi supervivunt; si
 primum nulla eis salutis spes: Sin vero
 secundum penis cruciabuntur eternis;
 nulla igitur ipsis post mortem felicitatis
 spes relinquitur.

8. Deficiet tamen Dilemma, si man-
ca aut imperfecta disjunctio sit, mediumve
aliquid admittat, quod animadvertens
 poterit exposita argumentatione eo, qui
 requiritur, modo, instituta: Involvi dum involvi
 volunt, aut omnino pereunt, aut super-
 vivunt, si illud nullis jam malis sunt ob-
 noxii; si autem hoc beatius evadent:
 Interque disjunctiois membra, implicatur
 aliud, quod impietatis suae praemis alligen-
 tur, ut videri, relinquitur. Porro si
 tria sint in disjunctioe membra, Tri-
lemma nominatur, si quattuor Terma-
lemma: Sicq. Amceps.

9. Etque explicatq argumenta-
tioner ad breviorer, persequiorerq.
 aliam, que Syllogismus dicitur revoca-
 bitis, si tot hujus generis effeceris, quot
 termini in ipsis argumentationibus me-
 dii consociantur: Est siquidem Syllogis-
mus duobus constant terminis, Pro-
positionibus que tribus: Ille autem
est gens, negans, Generalis aut par-
ticularis, si quocumq ipsum habea-
tur conclusio: Simplex et pretexta
Categoricus, cum premissis ipis, catego-
ricis simplicibus; cum autem sive utraq
sive alterutra est composita, exut-
get ipse compositus; quemadmodum

exit hypoteticus, si utriq. aut premissarum
alteri prefigatur conditio.

10. Insuper demonstrativus appellatur,
qui certis constat, ac dilucidis propositio-
nibus; qui probabilibus probabilis, aut to-
picus; quod nihil est opus exemplis fa-
cere longius. Deinceps qui a recta forma
deflectit, requiritur. Propterea logicis adver-
satus, sophisticus audit; etq. huius ge-
neris perfecto sylogismus, qui proposi-
tionibus specie veris, re autem falsis
constituitur. v.g. omnis spiritus vivit;
spiritus autem vini est spiritus; vivit
igitur spiritus vini; quare huius sylo-
gismi error; probabilis autem, aut topici,
opinio; demonstrativi omnem scientiam, et
fectus, ut est perspicuum, exit habet.

11. Est etiam sylogismus, quem bifor-
mem appellant, atq. inter compositos au-
eribendus; in quo propositio major duas
partes ita complectitur, ut ipse postea dis-
juncte duas efficiant minores propositiones;
et quo verbi predicatum subjecto tribu-
tur ultimo concludatur; videte igitur e-
xemplum; qui scientiam poller, ac virtute
alteri perfecto prestat, scientiam duntaxat
pollenti. Didacur autem utrumq. pariter;
Joannes vero scientiam solummodo; Didac-

cur igitur Joanni præstabit. Itæ adjungito
prosyllogismum, qui duorum est syllogismo-
rum conjunctio sic instituta, ut: superioris
complexio, inferioris estmetuæ propositio,
sive major: e. g. Substantia spiritalis est
immortalis; atqui Anima est substantia
spiritalis; ergo est immortalis; Immortale
quod est finem non habet; numquam igitur
Anima finem est habitura.

12.

Cæteros autem, qui compositi eti-
am existunt, syllogismos longè non est ne-
cesse oratione persequi; eorum namque
defectus prima patent intuitionè, nilque
difficultatis involvunt; namque conditio-
nalis erit syllogismus, si hujusmodi sit ejus
major propositio; disjunctivus, si disjunctiva;
causalis, si causalis; copulativus tandem,
si copulativa. Aliam ultimo loco perpen-
datis velle argumentationem æsteticæ
phivicæ familiarissimam, quam Amato-
riam vocant; ea autem vervenit cum
ex rerum aliquarum effectibus, legibus,
phenomenis, coæternis, similia congedun-
tax: Sic ex eadem externa hominum,
et duorum animalium structura, ear-
dem quoq. in omnibus sensuum esse
functiones concludimus.

13.

Iuxta argumenti vis ex naturæ sim-
plicitate, ac legibus uniformibus, quibus
universum constituit Deus, profecto ex-
nitur: Cavete tamen ne ethologic nimis

um indulgeatis, & exatig. ^e. Atroxum sane
 est in quot ob id exarum monstra im-
 peceunt ipsi recenter philonphi: Quapro-
 ter si hypothetatem, e.g., in singularibus
 omnibus demonstratam cunctorum tri-
 buatis collectioni, certitudinem, quidem, phi-
 ricam haurietis, atq. ^e. Analogie argumen-
 tum recte tunc confectum iudicatis: Im-
 perfecta vero analogie est et natio
 cum in fluxibus similibus & prehemsa
 ad reliqua ejusdem generis extendun-
 tur, in quibus nondum fuisse observata
 argumentumq. ^e. sic institutum maxime
 in generat probabilitatem. Sed & his huius-
 tenus, paulo tamen quam alia prewe-
 quantur, nonnulla & Materna, Forma,
Fluxa, et modo sillogismorum vestiga-
 re hujus loci esse proprium, sum an-
 bitur.

24.

Jam argumentationis materia id
 est, ego quo ipsa conuenit: Quod si de
 terminis sermo sit Remota; si autem
 de propositionibus proxima dicitur,
Forma remota ac proxima materiai ap-
 ta est ad recte concludendum dispo-
 sitio. Deinceps Figura termini medica-
 ria dicitur ordinatio; quoniam vero
 quadruplex esse possit termini illius
 in premissis distributio, totuplex erit
 sillogismi futura figura; quippe aut
 in majori subposita, et in minori prefi-

carum; aut in utraq. e. predicaturæ præmissæ;
aut in ambabus subicitur; aut denique in
majori locum habet attributi, et in minori
subjecti.

15. Modus demum diversa est propor-
tionum combinatio in ratione quantitatis, et
qualitatis; in quo certe discrepata Figu-
ra, quæ terminorum tantum in ratione
predicati et subjecti dispositionem spectat.

16. Per multis equidem modis syllogismi
possunt propositiones connecti; quapro-
pter tot exant in qualibet figura modi, quot
effici queant propositionum trium combi-
nationes, litteris A. E. I. O. indicatarum:
Sexaginta autem quatuor ab hujus
rei studiosis recensentur, ac persequun-
tur, ex quibus modo excipiatis novendecim,
reliquos et Logice præceptis, et naturali lo-
quendi modo invenietis advenos; atque
illæ combinationes, aut modi quibusdam
barbaris vocabulis expressi solent, quæ, &
singulis agenter figuris, proponemur.

17. Ad primam ergo figuram quat-
tuor spectant combinationes, reliquis præ-
stantiones, inq. vocabulis contentæ. Barbara,
Celarent, Darii, Ferio; quare syllogismus
erit recte constructus in Barbara, talibus
adhibitis propositionibus, totidem illis voca-
bilis litteris respondentibus; sed Amur

exemplum: Immo corpus est extensum; om-
nis autem arbor est corpus; omnis igitur
arbor est extensa: Et ita de ceteris inte-
lligite.

38. Ad secundam, quod attinet, figu-
ram quattuor spectant connotationes, vo-
cibus hisce significatis; Cesaxe, Camertes,
Festino, Baroco: Ita autem in Cesaxe sy-
llogismus factus existet: Nullus spiritus
est corpus; omnis autem lapis est corpus;
nullus igitur lapis est spiritus. Tertio in-
super figuræ sequenter tribuuntur; Da-
radoti, Telapton, Disamis, Datisi, Pocax-
do, Tenison; hanc modo fiat syllogismus
in Daxapta; omnis Angelus est cogitans;
omnis autem Angelus est immortalis;
ergo aliquid immortale est cogitans.

39. Quartam tandem accedimus
figuram, in qua modi sunt Baralip-
ton, Carentes, Dimatis, Tepanro, Teniso-
morum: At ut in ceteris exemplum ve-
rum profeximus, eorum modorum
primo correspondens; omnis homo est
substantia; sed omnis substantia est
creata; ergo aliquid creatum est homo;
atque ordine exposito unctis efficere
valent, in allatis modis, syllogismos, me-
di tantummodo termini distincta
in distinctis etiam, ut supra monuimus,
figuris, distributione servata.

20.

Quamvis vero utitur figuris cuius-
 iusque modis curtos tradidimus, animad-
 vertatur oportet, quattuor illor in prima
 figura comprehensos, ceteris esse actiones,
 cum accuratio, ac utitur ibi sit ter-
 minorum ordo; ita ut major extremum
 in conclusione predicetur, minus vero sub-
 jiciatur; quod in ceteris aliter evenit
 figuris; qua & causa cum prima reli-
 quis etiam inferendis conclusionibus suffi-
 ciat. Logici multi ipsa tantum contenti-
 runt: Equidem aut propositiones ducimus
 generaliter aenter, et negante; aut par-
 ticulares affirmative et negative; si su-
 perius etiam, duobus primis figuris ma-
 ior; sin autem inferius, binis etiam eju-
 dem figuris modis posterioribus con-
 spicere licet.

21.

Quamobrem aliter figuris illor
 oimus, indirecte propterea, concludimus, ut
 directus, ac perfectus evadat, ad modum
 aliquem primis, littera signifi incipien-
 tem, erit revocandus. Reductionis autem
 duo statuuntur general: Nam, si per
 solam conversionem, aut transpositio-
 nem propositionum syllogismi imperfecti,
 sive indirecte concludentis aliter exurgat
 accuratur, atq; perfecte concludentis redic-
 tio dicitur. Ostensiva: Per Impossibile,
 vero nominant eam, si adversatio offer-
 tur contradictoria veng conclusionis ne-
 gate, et tunc copatur ipse affirmative
 contradictoria alicujus prohibere ab eodem

antea concesserit: Quo ab dubio fiet, ut
 uel negatam conclusionem tanquam ve-
 ram admittat, uel quod prius concesserat
 ut est perurbium inficiari teneatur.
 Ceterum pro earum reductionum varie-
 tate, variz etiam edocentur regulz.

22. Principio, tres cuiusq. modi imper-
 fecti vocales littere sunt attendendz: Deim-
 cept, cui vocali littera S succedat, propo-
 sitionem ipsa significatam, simpliciter esse
 conuertendam denotat: Incipit si P per
 accidens: Si ut transponendam esse pre-
 missam, sic, ut majori minoris, minor
 uero majoris loco constitutur: Si de-
 mum C requatur, syllogismum modo
 eo confectum, non ad Interuivam, sed
 ad Impossibile, ut directe concludat, re-
 uocari debere, ani maduertite Bene
 habet. Interuivz reductionis regular bre-
 uis exponimus; eam similiter, quamvis
 permutata, ac intricata, que alteram
 respiciunt reductionem, libenter tradere
 persequimur.

23. At i quo non rapit, Discipuli,
 in de rebus que nullius sunt utilitatis,
 uos edocendi cupiditas? Ea enim quondam
 Sophistarum Junta pot alendis, de fini-
 endis disputationibus inuenerunt: Quam
 in eorum usum felicioribus hinc tem-
 poribus scribere gloriamur, qui non

Disputare, scire tamen amant, num vera
 quidem; num falsa sit propositio quevis;
 quod solum necessario consequetur, qui de
 subjecta materia recte habeatur instructus.
 Quapropter v. contumacem, qui veram
 neget enuntiacionem, aut ipse per se
 ad officium redit, aut tanquam ra-
 tionis expentem, sive Sophistam,
 (per me licet) derexite. De-
 num de his plurquam
 satis: Succedant igitur
 alia illis
 utiliora.

De Regulis Syllogismorum.

24. **I**am Syllogismus quilibet, sive
 Effectus per causam, sive deductio mani-
 festet propositionibus, quod demonstrari
 dicitur a Priori; sive Causam per effec-
tus, quod a Posteriori nominatur; sive
 alterius, quam malueritis naturę, modo
directus, v. indirectus existat legibus op-
 portet sit subjectus quibusdam: Atque alteri;
 aut omnibus sunt communes, aut cuius-
 dam tantum figure syllogismi non attingunt.
 Ille ob id generalis, hę peculiares
 appellantur: Sed a communio-
 nibus exordiamur, & pecu-
 liaribus postea dicturi.

25.

Atq. primo loco sequenter e^o, tanquam principia subterni debent, quæ ob id, quia per se patent, nullâ opur est illustratione. Quidquid generi specierum omni tribuitur, cuius etiam in ipsis contento tribui potest, et contra; ut si de omni animali affirmatur, quod vivens sit; de homine etiam ipsum dici valet. Pars modo, si de omni homine negatur quod sit lapis; de Petro idem negatur necessario. Insuper, quæ tertio alicui conueniunt, inter se conueniant necesse est; et e converso; si enim A equalis sit C; et B etiam equalis C; A et B equalis pariter relinquantur. Sin autem A et B cum C non conueniant, nec inter se conuenire videntur. Hæc admodum sunt, ut lateant nominem.

26.

Lex reliquæ ex dictis veluti fluentes, sic se habent. Prima caret; ut tres omnino sint in syllogismo termini. Nam cum ex his unus utrique præmissæ habeatur communis; atque duobus aliis comparatur; tres tantum exurgunt necessarii; in conclusionem enim extremi duo cum medio termino binis collati apparent, ut patet, repetiti. Quapropter huic legi ille aduersus syllogismum, quem exempli causa protulimus, cum de Sophistico sermo fuit; ob eam rem, quia utriusque ibi vox una esset, duos tamen intellectus haberet, plane diuersos; atq. idcirco quattuor terminis con-
fectus.

27. Secunda regula precipitur, ne in
conclusionem medius terminus inveniat
tur. Equidem in conclusione duo tantum
 extremae reperiuntur, in praemissis eorum
 terminus collata; quo fit, ut nullus medio
 ipsi termino locum relinquatur. Peccat igitur
 in hac regulam, qui sic proponitur
 syllogismus: Immo spiritus est substantia;
sed omnis Angelus est spiritus; ergo omnis
spiritus est Angelus. Atque alia in re broxi-
 me particularis regula, conclusionem, si-
delicet, extremis solummodo terminis
semper esse contentam. Siquidem cum ter-
 mini in syllogismo tres reperiuntur, et me-
 dio in conclusionem negatur ingrederetur, ip-
 sam duo alios complecti debere concluditur.
 Quod si medio contenerint, identitatem;
 si vero discreperint extremorum eorum
 apte concernit distinctionem.

28. Tertia ordinatur regula; nihil ex
particularibus concludi; quibus in syl-
 logismo, cuius praemissae particulariter reperi-
 untur quattuor termini continentur, quam-
 quam tres esse videantur, ob terminorum
 in praemissarum unaqueque acceptione di-
 versarum. Quocirca additur id sequens sy-
 llogismus claudicare dicitur: Aliquis ho-
mo est iustus; sed aliquis homo est fur;
ergo aliquis fur est iustus. Quarta monet
ex negantibus nihil effici; ob id, nempe
 quia in huiusmodi praemissis extremorum
 cum medio minime exit conjunctio; atque
 ideo aut conjuncta, aut separata inter ip-
 sas in se detegi nequit; quemadmodum videre
 licet exemplo sequenti: Petrus non est equus;

lis magnitudine Joanni; Didacus autem eidem
 equalis non est; non sunt igitur equales Di-
 dacus, ac Petrus.

29. Quinta regula docet, veri plus,
vere minus in conclusione, quam
in premissis continetur; quodq. me-
dius terminus saltem semel in eisdem
universaliter accipiatur; si namq. aliud
in conclusione tenetur illis adiungitur in e-
premissis desideratum, ipse statim cum plurimq.
tudine exurgent, quod altera est iam regu-
la vetitum. Ideo vitiosus est, qui ita propo-
nitur, syllogismus. Omnis circulus est figura;
omne autem triangulum est figura; ergo
omne triangulum est circulus; unde appa-
ret medium terminum particulariter fuisse
acceptum, maioremq. extremorum in con-
clusionem extenidnem inveniri. Ex quo
etiam et illud fit, ut medium tenetur
saltem semel sit generaliter in premissis
comparandum.

30. Sexta regula affirmat, quod
conclusio debiliorem premissam imite-
tur. Debiliorem enim habere oportet ne-
gantem, generali particularem; sit namq.
generalis conclusio, v. affirmans; iam si
premissarum alterutra, aut particularis
negat, aut negans; plus in conclusione
reperietur, quam in premissis. Atque id
proxime ex bonitate regule oppositum. Ex qui-
bus omnibus rationem exortulanti red-
dere poterit; cum, scilicet, sic, aut aliter

in syllogismis perfectis conclusio invenia-
 tur: Si enim ea universalis existat a-
 jens, ejus etiam naturæ brevisse fuerint
 necesse est; neg. major esse potest ex-
 tremorum tandem inter se comparatio,
 quam eorundem cum medio in premis-
 is extiterit. Si enim particularis esset
 ajens, aut negans, præmissarum etiam
 aliqua erit hujusmodi; cum & bilionem
 conclusio partem reguli teneatur.

31

Jam si conclusio generaliter ne-
 get, generaliter quoque præmissæ habebuntur,
 ut brevissime monstravimus: Et utrumque al-
 tera ajens, ne ex binis negativis aliquid
 efficere tentetur: Illa vero negans, con-
 clusione, videlicet, & bilionem partem imi-
 tante. Sed regulari singularium figurarum
 peculiariter tractare nolumus, quum horu-
 m aliam, specialem quidem, quam præ-
 terea magni faciendam esse exequi Lohici
 arbitrantur, doceamus.

32.

Præscribit itaque hæc, ut præmis-
 saxum altera conclusionem conti-
 neat; altera autem id ita esse sig-
 nificet, manifestet: Ad primum quod
 attinet, necesse est, cum forma syllogismi
 est legitima, conclusionem alii ex præmis-
 sis; quod sane fieri nequit, nisi in ipso
 lateat; ita enim se habent, quæ ex aliis

exiuntur: Sateat, inquam, si enim iisdem
 esset ibi terminis expressa, nil iam, ut pa-
 tet, ultimo probaretur; et in conclusione
 id quidem apparere debet, quod probare
 intendimus: Secundum etiam veulum est, ad-
 hibitis namq. premis necesse dispositis, sua
 quasi sponte habitur conclusio; quod cer-
 te nec eveniret nisi alia conclusionem
 continens; hoc autem indicamus alia
 propositio constituatutur. Qui-
 bus positis ad peculiariter
 uniuscuiusq. figure
 leges designamus
 statim.

De Regulis Specialibus.

33.

Syllogismi igitur in prima figura constructi,
minor propositio affirmativa, ma-
jor vero universalis sit oportet:
 Si namq. minor ponatur negans, major
 ajens erit necessario futura, ne ex ne-
 gantibus aliquid efficiatur; et conclusio ba-
 nitur exorietur negativa, cum ex hypo-
 terti sic se haberet premissarum altera:
 Jam majoris attributum, cum major sit,
 in presenti figura extremum, atq. de ob id
 in conclusione predicatum; si hec negativa
 sit, negationis vi, predicatum sumetur uni-
 versaliter, majoriq. pollebit conclusione,
 quam in premissis, extensione.

34.

Præmissa major debet esse uni-
versalis. Terminus namq. medius sal-
tem semel in præmissis est generaliter
comparandus; quod cum esse nequeat in
minori affirmativa, vi affirmativæ, in qua
locum obtinet prædicati, atq. si major sit
particularis, ita etiã in ipsa sumeretur
majorem universalem esse debere relin-
quitur.

35.

Secundæ figuræ syllogismi hæc requi-
sitio immittitur: Quod, nimirum, præmissa =
num aliqua sit negans; major au-
tem universalis. Quorum ea est ratio;
medius terminus, ut notis, attributum
est in ambabus præmissis; nisi erit ea-
rum altera neget, nunquam generali-
ter erit comparatus, et acceptus: Id id etiã
am negans eponitur conclusio, quæ debilio-
rem consequitur partem: Præterea major
extremum conclusionis locum habuit sub-
jecti in majori; si igitur hæc non existat
universalis; majori tandem extensione
extremum illud inveniretur, quã in præ-
missis fuerat positum.

36.

De tertia postmodum figura hæc
docentur: Minor propositio affirma-
tiva, et conclusio est particularis.
Superius ipsamet immitur ratione, quæ de
prima loquenter figura allata est; hoc
tenius vero propterea asseritur, quia
minor conclusionis terminus locum præ-
dicati in minori obtinet præmissa, quæ
cum affirmativa sit, et ideo prædicatum par-
ticulariter accipiat; sic se habeat con-

clarius ne ibidem potius evadat, necesse
 est. Accedit eodem, quod premissarum eti-
 am altera generalis existere debet, ut
 medium terminus saltem semel illo modo
 sit in eodem comparatus.

37. Eandem de syllogismis quantifi-
caux modis confectis, que requiruntur, dicitur:
Principio, si majori gaudeant a-
ffirmate, minor exit futura communis:
Deinceps, si minor affirmet, particu-
laris exortetur conclusio: Postremo,
hanc, si forte inveniamis negati-
vam, majorem universalem neces-
sario exstitisse, cogitate: Etia hinc, ut
videtur sunt de modis tria. Ad primum
quod attinet, ita concluditur: Medium
terminus majoris est attributum, que
cum affirmativa supponatur, affirmatio-
nis vi, particulariter in ipsa exit acceptus,
quapropter ut saltem semel universaliter
in premissis comparatur, minor, cujus est
subjectum, generalis sit oportet.

38. Sequitur alterum, conclusionem
particularem esse, dum minor af-
firmaverit propositio: Ob eam rem,
quia hujus presentis, attributum est in
conclusionem subjectum, in qua eadem su-
mi debet, ut alias cautum, amplitudine.
Tertium superest, majorem universalem
esse, cum negativa apparuerit conclu-
sio: Nam majoris subjectum conclusionis
est predicatum, quod cum, negationis vi,

universaliſer accipiatur, ſic fuiſſe prius
 comparationi continetur; atq; id nullate-
 nus eveniret, niſi major haberetur com-
 mune. Sed de peculiaribus
 figurarum ſingularium
 requiſ. hincque, ad
 alia veniamus.

De Fallacijs.

30. **P**ortquam recto enumeraviſimus ratioci-
 nandi modos doctrinę portulat ordo, ut de
 Sophismatibus, quibus ſępe deſcipimus, non-
 nulla etiam doceamus; non quidem ut iſſe,
 Juvenes, utamini nonnunquam, ſert autem
 illud clare, ac ingenio philoſopho indianum,
 indecorum, ſed ut cavere diſcatis dum viſo
 eum Sophiſta ſit forte vobis concertandum.
 Jam Sophismatum alia voces, res alia at-
 tinent poſſunt: ſunt de primis, primis;
 de ſecundis, ſecundo exponitis exit habenda.
 Et quidem illa ſex ſunt numero, que aut
 una voce conſiſtunt, ut Accentus, Figura
dictionis, et Homonymia; aut in plu-
 ribus; quemadmodum Amphibia, Compo-
ſitis, atq; Diviſio; percurramus ſingu-
 la.

40. Accentus Sophiſma eſt, quod ex
 varijs ſyllabis alicujus, quantitate proſe-
 cutur, atq; ob id obſcurum ſenſum

elicimus, v. e. repente, prima corrupta, bre-
tinis, statim; producta, v. e. verbi rebo,
indicat participium. Figura dictionis adu-
sur est vocum sonum similem, aut texni-
rationem habentium, cuiusmodi est abeo,
pro habeo. Homonymia ambigua est vo-
cis alicuius significatio varia, Anotare
potentis, ut caput, ut canis. Quae autem
requiruntur, Sophismata, non una, sed
multis vocibus reperuntur.

41.

Amphibolia copulatio est vocum,
quarum varius esse potest intellectus, ius-
te, arbitrio, Hibali studere. Composi-
tio interuenit cum separanda coniu-
guntur: Divisio vero, cum diuiduntur
coniungenda; itaq. si quis dicat homi-
nem pedibus vinctum ambulare ne-
quire, vera erit probatio in sensu com-
posito, ut Scholastici loqui amant; neq.
enim res duas simul efficere pote-
rat. Falsa autem in sensu diuiso, po-
terit namq. homo vinculis solutus
incedere: Ceterum, videt, potest homo
vinctus ambulare, id verum erit
sensu diuiso, falsum composito.

42

Ha septem autem alias, acceda-
mus fallacias, ex rebus ipsis ortum
ducentes, quae Accidentis, Dictum
simpliciter, Consequentiv, non Causae,
pro causa, Petitionis principis, Ignoratio-

nis Clenchi, ac Plurimum Interrogationum
 vocabulis cognoscuntur. Accidentis fa-
 llacia committitur, cum id, quod rei for-
 tuito convenit tanquam necessarium ip-
 si hincitur, ita v. c. philosophantur, qui
 Logicam vituperant, quod hincitur spe in
 multorum benficiam, qui eam in usu
bravos et horrent.

23. Dicti non simpliciter Sophisma est,
 cum quod ex parte duntaxat verum
 est & toto etiam convetitur: Peccant igi-
 tur Epicurei sic argumentantur: Homo
 moritur; consistat autem ipse animus et
 corpore; hoc exi, et illa moriturus. Non
causa pro causa requiritur fallacia, que
tunc committitur, cum effectus causa hi-
bitur a vera, et probatia remota: sic
brave Pontani Romani ratioinabantur:
Christiana Religio in causa est cuius
tot malis affligamur; benitur ex eo
extirpanda, et leuda. Et hoc refertur
Consequentis Sophisma, quod sic ex bri-
mi solet: Post hoc; ergo propter hoc; ut
 cum Ethnici affirmarent; post introduc-
tam Christianam Religionem Impetium
Romanum cecidisse; ex eo propter illam:
Quo benitentiu nihil.

24. Petitio principii idem est probare
per idem, vel ad eo argumentum sumere
quod dirigitur, v. c. est egue contro-
versum. Ita si mentem humanam
numquam intexturam quis de mon-
stret, quia sit perpetuo corpore su-

pervertit; nam duratio ea hinc cogitur defectum est ipsa animi immobilitas in questione hinc: Co etiam spectat Circulus Opticus, qui committitur, cum binis adhibitis propositionibus ipsae probantur ad invicem: Sic Characteridm nil esse in natura inane contendunt, quod locus omnis sit subtili materia repletur, existere e convexo subtilem materiem omnia adimplentem, quia inanitas est nulla.

25. Ignorantia Elenchi in fallaciam cadit, qui argumenta ita proponit, ut rei minime officiant, quae dirgluntur: Quapropter homo attractionem respiciens Veritatem, tanquam occultant qualitatem, cum clavis: immo ille Philosophus, ut effectum multum, tantummodum notum experimenti, ipsam edoceat; aliud quidem ab eo impugnat, quod sibi erat impugandum: Similiter judicant contradictoriam subjectae questionem arguerentem opponere cum recipere ita notis. Denique Multorum Interrogationum Sophistria contingit, cum plura simul quaeruntur, quibus nequit una ratio esse responsio, e.g. si interroganti, utrum Didacus sit homo, et equus? esse tantum aut non esse responderetur in captionem inciditur; pariter modo si verba ambigua fiat interrogatio vocem nempe plura significantem.

26. Utis omnibus adjuvant alii

nec immerito Analogie argumenta; ad Domine; ad Vexecundiam; ad Ignorantiam, et Congruentia, quod in pluribus locum habere soleant deceptio. Primum supra exposuimus: Argumentari autem dicitur ad Domine, qui ex alterius sive falvis, sive veris sententiis, quas tamen ipse ut verax amplectitur, ad veram aliam suadere conatur: Quod argumenti generi ad revincendum potius deservit, nihilq. firmum constituit: Unde illud in Schol. vulgatum: Retorquere, non est respondere.

117. Ad Vexecundiam agit, qui ita suorum opinionum Authores sapientiam, ac dignitatem collaudat, ut adversarium disputantem quasi stultum, et arrogantem traducat; id autem ab eo fit, qui aut ratiorem momentis, quibus rem tueatur desistit, aut in uti nescient alterum obtinere mavult, quam revincere: Quod sane propterea Sophisma audit, quia nullum estimari debeat autoritatis pondus, si argumenta ininvicem desistunt.

118. Ad Ignorantiam argumentum instituit, qui adversarium regat probationes remittentem, et inanes judicantem, ut prestantiores afferat, quo efficiente in probam oborto collo ipsum adhibere conatur: Falsa quidem homo ille ratiocinatione capitur; neque enim sua opinio vera cernenda, quod alter, aut probationes diluxerit nolet, aut prestantio-

xem neciat suadee sententiam.

39. Postremum Sophisma est Congru-
entia, quod ad ineptam Analogiam revo-
catum, quoque falsa ratione aliqui
congruere decernunt ridicula nonnulla
animantibus ratione predictis indigna:
 ut qui ob id nuptiar ad quantum vige
 concanquinitatis gradum prohiberi, quia
 quattuor essent prime corporum quali-
 tates calor, frigus, humiditas, sicc-
itas, arbitraretur. Minuta, fatetur
 sunt hec Logico tamen vix nocenda,
 non quia, ut Quintilianus ait lib. 4. cap.
 10, possunt facere sapientem, sed quia
illum ne in minimis quidem oporteat
falli.

50. Quoniam vero Sophismata recen-
 sita sunt, quibus sepe sepius decipimur, atq.
 in errores multos meamti labimur, doctrine
 connexio exigere videtur, ut cunctorum erro-
 rum fontes indigerentur, quapro-
 pter sequenti appendice eos
 breuiter percurere

decernimus.

Appendix
De Vitiis Errorum Causis.

51. **V**T autem ea, quae par est perspicuitate, de errorum fontibus peculiariter tradantur, quid Error ipse, ac in quas res cadere contingat, explanare maxime ducimus opportunum. Est igitur Error falsa cognitio, quae pro vera habetur, et vicissim; quod et in ideis, et in iudiciis, et in rationibus locum obtinere potest. Talis dicitur idea, quae objecto suo minime conuenit, ac inter se conuenire putatur. Verum enim vero nulli alii errores huius proueniunt, quam qui in proximis ideis irroboreunt, cum de totius rationis cognitionis existant fundamentis, quaeque proximè summè diligentia, ac cura perspicere oportebit.

52. Insuper falsum proponimus iudicium, cum rei causa ab ipsa remouemus, remouenda tribuimus. Quocirca non est animo precipiti, sed parato, ac sereno ausentibus, aut diuinitur prestandum, si precipitè uti uelintur; est enim precipitè uti præceptis ac inconuenientum. Idem non satis perspecta, et explorata iudicium. Talis uero appellatur ratiocinatio cum aduocata conclusio falsum sit iudicium.

dicium; atq^e id eveniet, si falvis etiam sit
innixa principis; aut cum hæc falvo ap-
plicata; aut quia ex veris nec rite, nec
necessario concluditur, quemadmodum ex
supra traditis repetere potestis.

53.

Quibus ita constitutis, tria
 suprema eorum universorum capita
 conferuntur: Siquidem, aut ab animo,
 aut a corpore, aut ab externis rebus
 proficiuntur: In animo varia veni-
 unt consideranda, eju, nempe, brevitas,
 ac imbecillitas, cum infinite sciendi libi-
dine conjugate, attentionis, et volunta-
tis absentia, cum amore proprio copula-
ta, dominante affectu. In corpore au-
 tem ipius pondus, ac naturalis piquitia,
temperies, phantasia, sensus. Denique
 extra nos sequentes habentur eorum
 eorum causæ; Parentes, Maq^uit^u, libri,
populus; ex quibus omnibus alie proflu-
 unt minus communes, quas siglatim
exprimere operis esset longissimi.

54.

Sed expositæ eodem ordine ali-
quantulum persequemur: Equidem
mentis brevitas, ac imbecillitas mul-
 toties in causæ sunt, cux in obs-
curitate, atq^e in confusione verre-
mur; reum etenim multitudine
mem obscuro, atq^e lascivum: Hinc

ironoxantia, falsa cognitio, errorer; Quid,
quod cum infinita sciendi libidine est
veluti copulata? Quo fit, ut tantum sci-
ri posse putet, quantum quæsi; ut ea
abv preparatione debita pervertiget, quæ
captum superant, et ad quæ media, ac
vis deficiunt; ut pluribus det operam;
ut sine ordine dicat; ut ideis satisfi-
at obravit, ac inadequat; ut his inveni-
bat, quæ voluptatis potius, quam utilita-
tis esse soleant; utq^e demum novitati-
bus nimis studeat; Vis incredibile est
quanta errorum monstra ex his e-
manantur! Atq^e eorum vitandorum
remedia vestrum cuiq^e rem accurate
perpendenti erunt protinus manifes-
ta.

55. A voluntatis etiam et attentionis

defectu nimis nostri amore conjunctarum
errorer similiter præcipiuntur; namq^e
ex quadam animi inertia, ex corporis
voluptatibus; ex opinione imbecillitatis
mentis nostræ, ut nihil propterea in qui-
busdam disciplinis proficere posse exis-
timet; ex timore valetudinis amittendæ;
ex eo, quod his navæ operam coq^a-
runt, à quibus abhorret animus; ex

pernicissimâ opinione, scientiam cum pic-
tate pugnant; et magistrorum tandem
ne multum cum illiberali, impleta, sup-
ta docendi ratione, fit, ut à literis om-
nis avertatur attentio; falsis imbuatur
animus cognitionibus, ac nec latum
quidem unquam proficiat. Sexiâ ergo ac
juvencâ voluntate ad scientiam com-
parandum est accedendum, cum ab
erroribus liberi esse desideramus.

56. Venimus ad affectus, quos melius appe-
llarem ignorantie, ac errorum vberis-
mos foriter, quibus quidem homo ab actibus
expeditus, ad judicandum tamen effici-
tus ineptus. Qui affectu aliquo sulagita-
tus, animum sexiâ applicatione non potest,
et pro vix illa ut plurimum complec-
titur, que non ratio, sed affectus sua-
rexit. Quamobrem infirmitas ejusmodi et
attentionem avertit, et acumen retun-
dit, et ideas, ac judicia corrumptit. Inquit
impediatur ne eis animus occupetur
curâ exit precibus; et que ab ipsis agi-
tati judicaverimus, senentâ postmodum
mente ad invidiam revocanda. Ceterum
ab his ad alia jam transeat ora-
tio, que corporeis estimantur.

57. Corporeis quaritur, piquetia, ac

naturalis ignavia errorum multorum
in causa sunt: Ex eo namq^e provenit, ut
pauca dicamus; ut nonnulla quarr-
vis paulo difficilia, pretereamus; ut sci-
entiarum superficie, arg^e idem quoque mo-
do comparatis, nobis satisficiamus; ut an-
tiquos errores non detegamus, quin bo-
tius iⁿ odio habeantur, qui ad diligen-
tem ipsorum disquisitionem nos pro-
vocare contendunt. Ex quibus, quot erro-
res effluxerint, nemo non videt.

58. Corporeis etiam temperies nocet
permultum; namq^e flegmaticus memo-
ria valet, iudicio banium, ingenio, et ac-
cumine destituitur. Sanguineus inge-
niosus quidem, laboris tamen impati-
ens, ac inconstans; caretq^e iudicio. Cho-
lericus insubers homo, et ingeniosus, et
solidi iudicii, et laboris patiens existit.
Eandem qui melancholicus gaudet tem-
peramento, mente confusus, magnis ac
obscuris valde delectatur, sibiq^e num-
quam satisfacit. Quin autem opposita
corporeis temperant, et morbi ipsius
uncti in animum influant, variisq^e
propterea errorum cause, inde enar-
cantur nemo iva valet inficiat.

69. *Phantasia* requiritur, cuius vis à temperamento emanat, in eam omnes veniunt sensuum imagines, et iuxta temperamenti indolem mixis augetur; minuuntur, copulantur, turbanturq. modis; atq. si imagines sensuum deficiunt, incredibile est quot, et quanta facultas illa comminiscatur, et quos quasi novos mundos sibi continet. Sensationes etiam ab imaginationibus eo discrepantes, quod illis his vividiores, ac clariores existunt, maximè constituantur exorum fontes. Sensuum enim rerum non nisi cortices attingunt; voluptatis causam vividissimè à suis objectis ita afficiuntur, ut cum ab illis demulcentur, totum occupent animum, et rei alteri ipse animus sensio intendere sinat.

60. Accedit eodem; quod sensus bouci, siq. imperfecti habentur, ipsorum, videlicet, cum rerum multitudine, ac varietate, instituta collatione; inde est, quod alia non existere iudicemus, quam quae quinque sensibus percipiuntur. Deinceps per multi modi sunt sensibus nostris res pondentes, quibus pariter decipimur; quos si persequamur longissima esset opus oratione: Credimus namq. res

extra videre, cum imaginibus intra nos
depictis videamus; neq. magnitudine, figu-
ras, distantias, colores corporum & textu-
maxe possumus; ita si microscopiis, ac
tellescopiis rem intueamur, eam alitex
se habere commincimus: Numquam
quæ moventur, stare; quæ vero stant
moveri putamus.

61. Tactu externo soliditatem, gravita-
tem, duxitatem, aliarg. corporum proprie-
tates, interno vero voluptates, atq. colores
sepiissime & finere aucturamur. Simili
modo quætu fallimur, auditu, odoratu, atq.
ex horum sensuum in multis varietate
varia etiam docentur & corporum
qualitatibus, quæ ipsos sensus spectant.
Atq. hi sunt corporis causas externorum
fontes præcipui, quorum quidem cavendo-
rum remedia multa Canonibus qui-
busdam fere persequitur Clavistmus
Pseudenicis, quem utplurimè, & Adolescentes,
legatis, & tuetor sum.

62. Interea tamen continuo exercitio,
ut ipse docet, corporis ignaviam corrigito,
stilo vitior; vixor collito litteratos; à ludis, spec-
taculis, nimio somno, cibo, potu, et tactu vo-
luptate, quibus animi, et corporis vis he-

betatur, caveto; deinde corporis temperiem
 sedulo perpendito; ab iug. omnibus abstineto,
 que phantasia vim augere valent; à judi-
 cii fugito precipitatis, quibus sanguinei, et
 ab spectaculis tragicis, quibus melancholici
 prorsum sunt, quia facile trivertuntur. Tempera-
 mento autem taxati, qui sint emulatione
 equalium excitentur, loca deservant humi-
 da, atq. cum tardis et tetris, à colloquio ab-
 tineant. Sensus tandem habere oportet,
 quoad fieri queat, recte dispositos, atq. per-
 fectos: De rebus externis sensuum tantum
 officio ^{imprimis} iudicandum, sed ipsos semper, et
 rationem in consilium adhibere verum
 quisque Debet.

63. Restat, ut de exoriorum causis ex-
 ternis proferamus nonnulla. Principio Pa-
 xenter hæc super se non parum nocent,
 cum neglecta cura ignorantie exq. aut
 nimie impulsentis, severitatis, auctoritatisq.
 necessarias, et appositas infantibus de-
 rant cognitiones: Cujus rei, prohi. dolor! in-
 finita fere sunt exempla. Idem cito &
 Magistris suorum Doctrinarum amato-
 ribus, educatoribusq. cunctis. Libri etiam
 indocti et Populus tantam indig. dissemi-
 nant exoriorum colluviem, ut reflexe esset
 difficillimum. Verum que sequuntur his

remedio esse poterant.

64. De omnibus ratione est judicandum; nullius hominis ingenium contempni debet, opiniones a majoribus acceptas, quae ad veritatem sit ratio, ad examen revocare oportebit; et quisque proprio studio in his se purgare, ac perficere conetur, in quibus a parentibus atque educatoribus non recte institutum agnoscat. Libri legendi et virtutum educatione, atque in omni re equeff; tunc auctoritas potius inventa, et rationes, quam auctoritatem equa lance appondere jurabit; quatinus, ut ne in alterius verba succedat Eclecticorum more philosophandum.

65. Per Eclecticam namque philosophiam sapientia ratione tantum quaeritur; ratio autem sensuum experimentis, observationibus, intima conscientia, et ratiocinatione dirigitur; auctoritate etiam in illis Eclectici utuntur, quae alia via pervertigari ac sciri non potuerunt. Jam si ingenii sapientes, atque clarissimi accedant, utique, qui vulgi opiniones incertas, vagas, ac praesudicatas removeant, exornum parum non exigua vincenda erit. Atque his explicit Appendix.

Animadversio 5.^a
De Methodo.

66. Agē sis Methodum tandem

bevenimus, eam, scilicet, mentis actionem, quia ita reliquæ ordinantur, ut commodius quis sibi quod sit, ignotum assequatur; nam etsi eorum naturæ sint res nonnullæ ut proximæ pateant intuitione, cetera verò non nisi post longam apponant, ac bene institutam nostrarum cogitationum ordinatiōnem: Utinam methodo nil oportuerit, abtius nil, ac vilius; Est autem ipsa nihil aliud, quam cogitationum apta dispositio, quæ sive latens veritas invenitur, sive indenta docetur; itaque primum si spectetur Analytica sive resolutionis; si vero secundum Synthetica, sive compositionis, et Doctrinæ dictatur.

67. Jam quædam sunt regulæ Methodo utriusque communes; aliæ uniuscujusque peculiariter, ac propriæ: At de illis statim; de his postea erit dicendum. Quibus ita constitutis, nonnulla ad extremum subsistentur & recta disputandi ratione. Methodo igitur quæque quisque procedat, a facillimis enodiatum, ac

inde ad difficillia pedetentim progredietur; nilo
autem utitur simplici et fauli; verba etiam
nec afferat superflua; nec pretermittat neces-
saria. Rem deinceps commoda partitione
in ea tribuat membra, quae ipso ordine
sint postea examinanda, aut edocenda: In-
super ambigua, et obscura vocabula de-
finiri debent. Atque haec sunt utriusque
methodi communia, etque de ipsis tradi
solent praecipua.

68 **A**st cum invenire primum sit, docere
partium revolutionis Methodum alteri
praemittamus. Si cui igitur rem difficillam
vertigine contigerit, principio cogitet, num
ad id instruetur, satiq. disponitur invenia-
tur, de rebus namque historicis, et de rebus
exemplum qui recte apponitur. valeat eru-
diti, non video Mathematicos ignorare: Quos si
aptus existat, questio, cum opus sit, prius
ab eo recetur, atq. cuncta discutiat, quae rei
lucem afferant evolvent, quae vero contra
procul removeat. Post, questionis statum,
illud, nempe, quo tota sistit rei difficultas,
attente perspiciat; certis principiis, ideis
quoque mediis, quibus ceterae comparentur
utatur, atq. ita, questionem bona
luce collocavit.

69. Præterea quod idea aliqua clarè con-
 tineri comprobatum, ei dandum est, adven-
 surum autem quod sit de eadem amo-
 vendum: Quod si neutrum satis impo-
 tercat, eoque repetatur idearum co-
 llatio donèc an inter se conveniunt
discrepantve deteqitur: Quo effecto si
 novum quod queritur appareat, non
 ideo res vera, v. falva, sed imerta ac
dubia definienda. Atq. ea de veritatis
investigatione, seu Analytica Methodo
docentur; aliæ verò que sequuntur requi-
re eam attinent, quam Syntheticè, sive
compositionis, et doctrinæ nomine supra
invenimus.

70. Nequit igitur, ut est perpicuum,
nemo ea aliis docere, que sibi ignotæ ac
benè perceptæ non sint: Deinceps, idoneè
eligere debet auditores, qui scientias, et arte-
ant possidere, et ipsis libentissimè incom-
bant: Insuper verbis rem apaxiat pro-
positam clarissimè, ac veritatè; neque
 enim omnia sunt omnibus: Axioma-
ta, definitiones, postulata, religua præmi-
ttat, que rei meliozem, et illustratiorem of-
ferant intellectum: Itaq. conficienda-
rum propositionum ordo sic intitui
debet, ut que aliis ostendendy inveni-

aliquid accipiatur, quod neque verum,
neg. sit reuera concessum.

73. Ad Obicientem spectat; propositio-
nem propriam, ac directe oppositis argu-
mentis impugnare; totog. disputationis trac-
tu negatar oportunitate conficere rationi-
bus: Medio semper aut via insistere,
quam semel labefacturam sententiam, de-
legerat. Demum, argumentum ita insi-
tituere, ut ipsum si potuerit, ad certa
nitatum, ac evidentia revocare princi-
pia, unde cogitationum veritas no-
taxarum, est proximè exaurienda.

At que vobis Discipuli
animadvertere, et pre-
notare promissi-
mus habeant
hic termi-
num.

Quarundam Conclusionum Approbationes.

1^a. Existit Philosophia.

Philosophia est cognitio vera; multæ autem in nobis existunt cognitiones ejusmodi; existit ergo Philosophia. Probatum Minor. Proprio conscientie testimonio suadetur quisque de sua existentia, et his similia ita cognoscit, ut de illis nec minima quidem ei superstit. Dubitatio; sunt ergo in nobis cognitiones veræ, ac certæ; ac proxime Philosophia.

2^a. Logica est Scientia.

Scientia est cognitio vera, certa, ac evidens; Logica autem est hujusmodi; est igitur ipsa scientia. P. Min. Logica et verissimam tradit regulam, et eam ita approbat, et manifestat, ut ipsarum veritatis, certitudo, ac evidentia cunctis innotescat; est igitur ipsa cognitio vera, ac certa; atq. scientia ob id nominanda.

3^a. Objectum materiale Logicæ sunt mentis operationes.

Objectum materiale cuiusque facultatis illud est, circa quod ipsa versatur; Logica autem de mentis agit operationibus; hæc igitur sunt ejus objectum materiale. P. Min. Logica agit

De Perceptione, Iudicio, Divinatione, ceteris; agit
igitur de mentis operationibus; et ille propter
res ipsi exunt subjecta materiae.

^a Objectum formale Logice sunt mentis ope-
rationes, quatenus dirigibiles in verum.

Objectum formale cuiuscumque discipline illa
est ratio formalis sub qua suum considerat
objectum materiale; logica autem intellectus
actiones spectat quatenus dirigibiles in ve-
rum; et igitur sub exposita ratione sunt lo-
gice objectum formale. P. Min. Totus logice
finit eo vertit, ut regulis certis, ac fixis men-
tis operationes subjiciantur, ut cuique con-
sideranti patebit; logica igitur mentis opera-
tiones considerat quatenus dirigibiles in
verum.

^b Logica artificialis est simpliciter necessaria
ceteris difficillibus disciplinis in statu perfecto
comparandis.

Logice artificialis ignarus prolixiones, ac dif-
ficultiones perpendere, ac examinare nequit de-
monstrationes, que in scientiis difficillibus pau-
sim inveniuntur; logica ergo est simpliciter
necessaria ad earum scientiarum perfecte con-
sequendas. P. A. Qui examinare nequit
nunc demonstratio quevis severitatem
demonstrationis obtineat, necne difficilliter non
valet perpendere; sic autem se habet
logice artificialis ignarus, cum confusam

tantum habeat regularum, ac preceptorum notitiam ex Logica naturali derumptam; est igitur logica artificialis absolute necessaria ad scientiarum difficilem perfecte consequendam.

6^a Fluxus sunt in nobis Ideæ Intellectuales.

Fluxus sunt in nobis ideæ absq. ulla phantasmate acquisite; eę autem dicuntur plures intellectuales; ex eo talem ideę in nobis existunt. P. May. In nobis sunt ideę assensivas, discernivas, justitias, intelligentias, Dei, relique; he autem absq. ulla phantasmate comparantur; ex eo in nobis sunt ideę ille plure intellectuales.

7^a Fluxus sunt in nobis ideę Innate, si illarum nomines eę veniant intelligendę, que facili rationis usu acquiruntur.

In nobis sunt hujusmodi ideę si plures acquirimus facili rationis usu; ita autem multas habemus; sunt igitur in nobis ideę innate juxta præmissam Definitionem. P. Min. Sebi attentione notitias percipimus cogitandi modos, axiomata, Definitiones, propositiones maxime universales, et res alias, sex multas, que in Notiti Creatoris cognitionem nos adducunt; ex eo multas habemus ideę facili rationis usu acquisite.

8^a Voces sunt signa arbitraria rer, ac cogitationes significantias.

Signa arbitraria ea sunt, que sunt in-

differentia ad quamlibet significationem; sunt autem
 termini huiusmodi voces omnes; et igitur signa sunt
 arbitraria. *P. Min.* Ius nullam habet connexionem,
 aut similitudinem cum rebus significatis ea sunt
 arbitraria signa; atqui voces nullam habet con-
 nexionem, aut similitudinem cum rebus signifi-
 catis; siquidem locis diversis diversae etiam tribu-
 untur significationem; voces igitur sunt indeter-
 minate, et ad quamlibet significationem indiffe-
 rentes: Quod autem ipsae voces res manifestent,
 ac cogitationes notissimum est; neque enim eas
 alij hominibus manifestare possemus, neque
 ipsos loquentes intelligeremus, nisi voces signa
 essent rerum, ac cogitationum nostrarum.

9. *Judicium est mentis actus simplex.*

Natura iudicii nota est in actione, in actio-
 ne intellectus, qua unum & alio affirmatur,
 aut negatur; actio autem ea simplex est, ergo
 est iudicium. *P. Al. in.* Actio, qua unum & alio
 affirmatur, aut negatur, est nihil aliud, quam
 perceptio convenientiae, aut inconvenientiae dua-
 rum, idearum inter se; aut perceptio illa ex
 ideis ~~compositis~~ *in se* non composita, sed ipsae spec-
 tat tanquam materiam; ergo actus mentis
 notiones conjungentis, aut separantis simpli-
 cissimus est.

10. *Judicium non voluntatis, sed intellectus
 est actus.*

Perceptere convenientiam, aut disconvenientiam
duarum idearum inter se, actus est intellectus;
ea autem ipsimum est iudicium; hoc ergo
non a voluntate, sed ab intellectu proficiscitur.

P. Maj. Perceptere convenientiam, aut discon-
venientiam duarum idearum inter se est unam
& alia affirmare, aut negare; atqui affirma-
tio, aut negatio actus est intellectus; actus igitur
iudicii ab eo, non vero ab voluntate profi-
ciscitur.

11^a Ad verum à falso discernendum suffi-
ciunt regulæ Logicæ, nec alio opus est veritatis
criterio.

Veritatis criterium normale est, aut regu-
laris vena à falsis discriminandi; sed ad id suffi-
ciunt regulæ Logicæ; ergo in ipso veritatis crite-
rium est constituendum. P. Min. Verum à fa-
lso discernitur, cum demonstratur prædicatum
subjecto convenire v. non convenire; id autem
efficitur regulis Logicæ; et igitur sufficiunt ad
verum à falso discernendum. P. Min. Regulæ
Logicæ docentur & rectitudine iudiciorum, cum
ne bene perceptâ idearum convenientiam,
aut disconvenientiam percipimus, atq. accusa-
ta esse ratiocinia discernimus cum ipse re-
gulis habentur consentanea; logicæ igitur
regulis efficitur ut verum à falso distingua-
tur; atque ob eam rem nullo præter ipsarum
opus est veritatis criterio.

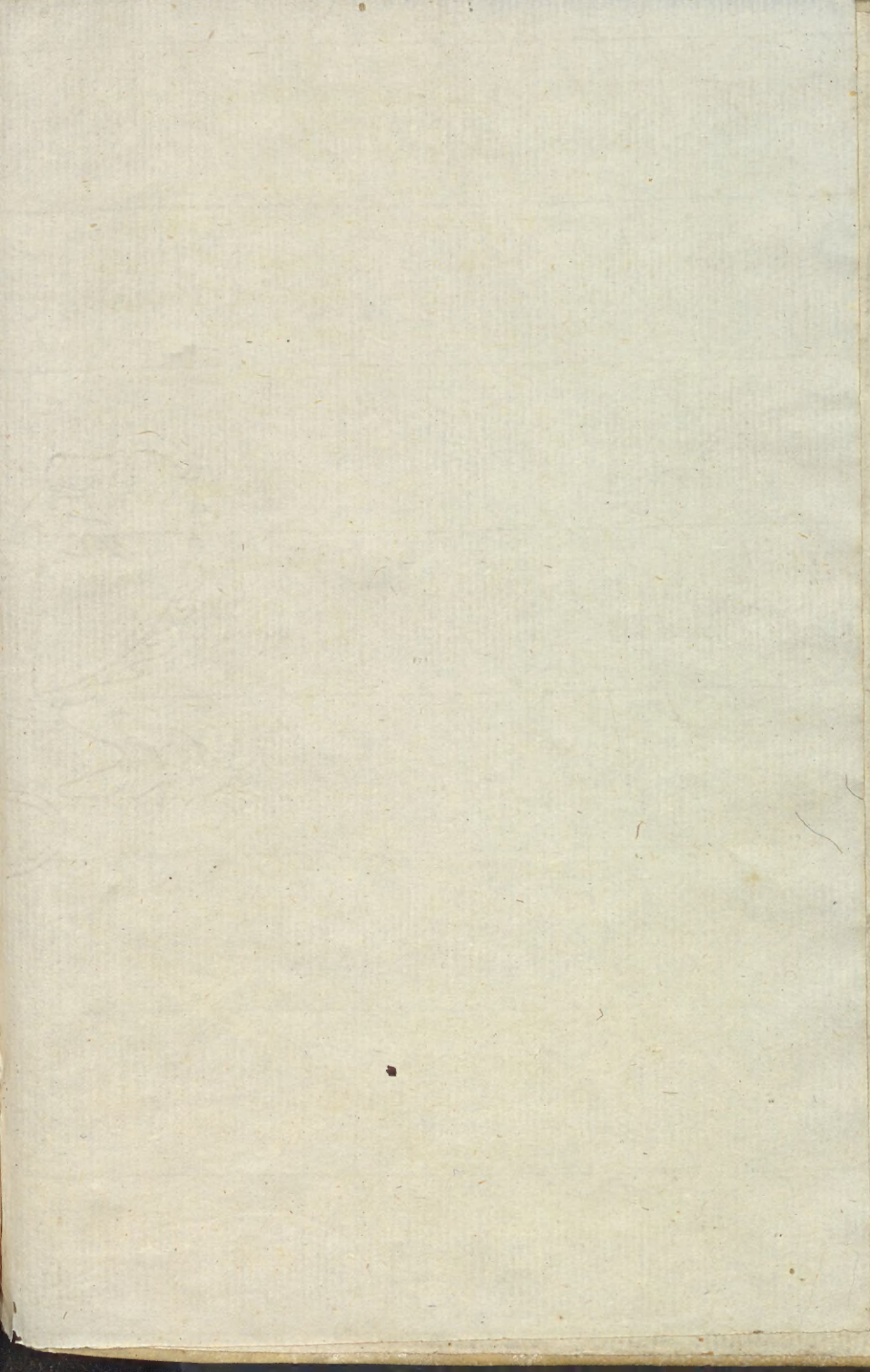
12^a Scientia, fides, et opinio possunt esse
simul in eodem intellectu de eodem

etiam objecto per diversas rationes, aut me-
dia spectato.

Actus illi simul esse possunt, qui non sunt
inter se oppositi; actus autem scientiæ fidei, et
opinionis nullomodo inter se pugnant; ergo in
eodem intellectu valent consociari. P. Min. Judi-
cia diversis innixa principis non sunt inter
se opposita, atque in eodem intellectu valent
consociari; hujusmodi autem sunt, qui scienti-
am pariunt, fidem, et opinionem; actus igitur
illi non sunt inter se oppositi. P. Max. Per sci-
entiam ex præmissis veris, verum etiam elici-
tur consecutio; per fidem res cognoscitur, ex
auctoritate, v. l. Divinâ, que certissima est, v. l.
humana, que sæpe fallibilis; atq. per opinio-
nem tandem ex probabilibus judiciis probabile
aliud exiit; sed in judiciis ita correctis
nulla est contradictio; quinimò si diversa
in eodem intellectu absit ratio diversa quo-
que judicia illa fieri necessarium est; ergo
judicia diversis innixa principis non sunt
inter se opposita; et idcirco actus scientiæ
fidei, et opinionis valent consociari in
eodem mente, & ne etiam ex
dem diversatamen sub
ratione consi-
derata.

Codiciis Finis.

Handwritten text in brown ink, possibly a signature or title, located in the center of the page. The text is difficult to decipher due to its cursive style and fading.

331
197